

Το τέμπλο του Ιερού Ναού Τιμίου Σταυρού-Whitestone Νέας Υόρκης

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η παρουσία του τέμπλου μέσα στον Ορθόδοξο Ιερό Ναό δεν είναι μονοδιάστατη (ένα απλό διαχωριστικό του Ιερού από τον κυρίως Ναό). Είναι από τις πρώτες κατασκευές μέσα στον Ναό (μαζί με το σύνθρονο και το κιβώριο) και έχει πλήθος συμβολισμών.

Πιστεύουμε ότι θα πρέπει όπου είναι δυνατόν να έχουμε τέμπλο, να αγωνιζόμαστε για την πληρότητά του και να μην αρκούμαστε στην στοιχειώδη πρωτόγονη μορφή του. Στο τέμπλο όπως και στην Θεία Λειτουργία υπάρχουν μερικά βασικά στοιχεία που μπορεί είτε να μειωθούν είτε να επεκταθούν σε πληρέστερη έκταση, αλλά σε καμιά περίπτωση να παραβιασθούν. Έτσι μπορεί το τέμπλο να είναι περισσότερο ή λιγότερο πλήρες, δεν μπορεί όμως να είναι μία τυχαία τοποθέτηση εικόνων σε ένα διαχωριστικό τοίχωμα, ακριβώς όπως δεν μπορεί να είναι ένα απλό κιγκλίδωμα (άλλωστε δεν ήταν ποτέ ούτε και στο αρχικό στάδιο ανάπτυξής του ως χαμηλό θωράκιο).

Βασιζόμενοι λοιπόν στις παραπάνω σκέψεις, προχωράμε στην κατασκευή ενός τέμπλου κάνοντας πρώτα μία μελέτη όπου με την συνεργασία των υπευθύνων του Ιερού Ναού αποφασίζεται η γενική του μορφή και οι επιμέρους καλλιτεχνικές λεπτομέρειες (το γενικό αρχιτεκτονικό σχέδιο, ο σκαλιστικός χαρακτήρας και οι παραστάσεις και τα συμβολικά θέματα που θα δώσουν την θεολογική διάσταση που επιθυμούμε).

Βάσει της παράδοσης συνηθίζεται οι παραστάσεις να φιλοτεχνούνται κυρίως στα θωράκια κάτω από τις εικόνες. Ειδικά στα τέμπλα που ακολουθούν την παράδοση του 18ου και 19ου αιώνα (εποχή που θεωρείται και ότι η εκκλησιαστική ξυλογλυπτική τέχνη έφθασε στο απόγειό της) οι παραστάσεις είναι πολλές σε όλη του την επιφάνεια. Στις δύο σειρές θωρακιών κάτω από τις δεσποτικές εικόνες οι παραστάσεις είναι από την Παλαιά Διαθήκη (με την φιλοτέχνηση θεμάτων από την Παλαιά Διαθήκη στο τέμπλο επιδιώκουμε να γίνει φανερή στους πιστούς η άμεση σχέση τους προς τις άνωθεν εικόνες, αποτελούν δηλ. προεικονίσεις της Καινής Διαθήκης, τονίζοντας έτσι την συμφωνία των δύο Διαθηκών).

Στα σύγχρονα αντίστοιχα τέμπλα, συνηθίζεται να φιλοτεχνούνται μία σειρά παραστάσεων από την Παλαιά Διαθήκη και μία από την Καινή ή σκηνές από τον βίο των Αγίων που απεικονίζονται στις εικόνες.

Στο τέμπλο του Ιερού Ναού Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού στο Whitestone της Νέας Υόρκης, υπήρχε η θέληση να γίνει ένα τέμπλο που θα βασίζεται στην παράδοση του 19ου αιώνα (κάτι σπάνια για εκκλησία της Αμερικής όπου προτιμούνται οι μοντέρνες κατασκευές) και παράλληλα να γίνει προσπάθεια έτσι να υπάρχουν πρωτότυπα και μοναδικά στοιχεία.

Η βασική ιδέα πάνω στην οποία έπρεπε να μελετήσουμε ήταν να αφιερωθεί το τέμπλο στο Τίμιο Ξύλο και την ιστορία του (μια και ο Ναός τιμάται στην Ύψωση του Τιμίου Σταυρού). Αφορμή για την παραπάνω αναζήτηση και προβληματισμό στάθηκε μία ζωγραφική παράσταση του Λωτ που ποτίζει το τριπλό δένδρο, θέμα όχι τόσο ευρέως γνωστό στη συμβολική του διάσταση, και το οποίο έδινε αφορμή για περαιτέρω έρευνα και στην Παλαιά Διαθήκη.

Η μελέτη οδήγησε στην συνειδητοποίηση ότι δεν υπήρχε αντίστοιχο ιστορικό προηγούμενο και ότι το εγχείρημα αυτό θα ήταν - απ' όσο γνωρίζουμε - μοναδικό ειδικά για την ιστορία της Ορθόδοξης ξυλογλυπτικής τέχνης. Υπάρχουν μόνο ελάχιστα γνωστά αγιογραφικά αντίστοιχα εγχειρήματα και αυτά ιστορημένα πριν από αιώνες (στην εκκλησία του Αγίου Φραγκίσκου στο Arezzo της Τοσκάνης το 1466 και σε τρεις Ναούς στην Κύπρο: στους Ιερούς Ναούς του Τιμίου Σταυρού στο Αγιαμάτι το 1494, του Τιμίου Σταυρού στην Κυπερούνα το 1521 και στην Παναγία Χρυσοπαντάνασσα το δεύτερο μισό του 16ου αιώνα).

(συνεχίζεται)